

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Correspondență din Budapesta.

Budapesta, 17 Septembrie n.

Istoriograful viitor al războiului înfricoșat de azi stabilind în mod pragmatic cauzele adevărate, mari și istorice ale evenimentelor sublime de acum, descriind decurgerea fidelă a singuraticelor faze ale războiului mondial și înregistrând rezultatele prefacerilor uriașe ale acestor vremuri și suferințele nemărginite ale popoarelor luptătoare ca și ale omenirii întregi, — va fi cu neputință să nu constate și să nu aprecieze după cuviință două lucruri, pe cari cel mai îngrozitor dintre războaie din nou le scoate la iveală, precum și consecvențele, cari de mult ar fi trebuit trase și cari cel puțin pentru viitor poate că tot nu va fi încă destul de târziu să fie urmate și ascultate. Înțelegem situația, rolul și atitudinea poporului maghiar și a neamului românesc în constelațiunea generală mondială de azi.

Dacă s'a accentuat de atâtea ori și din atâtea părți înainte de război, că aici în mijlocul Europei, mai bine zis la porțile orientului există două popoare mici, dar cu putere de viață, cari singure, fără sprijinul altora, fără rudenii în apropiere și fără nădejde de ajutor străin, ba încunjurate și amenințate chiar de cele două mari puterice ale slavismului și germanismului, au fost și sunt puse de soarte să apere cultura apusului în contra tuturor atacurilor barbare venite din orice parte a orientului cutropitor și astfel în împlinirea acestei misiuni istorice sublime a lor nimic nu ar fi fost să fie mai natural, decât ca ele să fie avizate unul la celălalt și să trăiască în cea mai frățească armonie, — atunci poporul nesfârșit de sânge al războiului afurisit de acum poate că ultima oară va mai dovedi acest adevăr amar, deschizând în fine ochii tuturor celor chemați, — dacă se mai poate și până se mai poate, — și făcându-i atenți în oara a douăsprezecea la întrelăsarea îndeplinirii datorințelor din trecut și la ceea ce le rămâne de făcut în interesul salvării viitorului lor național. Este vorba de poporul maghiar și poporul român și de apropierea sinceră și înfrățirea lor în veci nedespărțită pentru înfruntarea tuturor primejdiilor comune, ce amenință din partea atâtor și atâtor dușmani.

Sunt mai mult ca de admirat puterea de viață, energia, eroismul și calitățile superioare ale poporului maghiar, cu ajutorul cărora peste o mie de ani în mijlocul și în ciuda pericolelor și cutropirilor celor mai barbare și-a susținut și păstrat nu numai individualitatea, ci și independența de stat, având a purta în decursul veacurilor lupta cea mai aprigă pentru existență în același timp în contra dușmanilor de afară și în contra dușmanilor și vecinilor din jurul său. Cum situația poporului maghiar nici în epoca cea mai recentă dinaintea izbucnirii războiului mondial nu a fost dintre

cele mai de invidiat, având Maghiarii a lua lupta pentru ajungerea idealurilor și aspirațiilor lor naționale atât în contra piedecilor naturale născute din puterea de viață și instinctul și niziunța firească de dezvoltare a popoarelor conlocuitoare din patrie, cât și a piedecilor ridicate de Austria în urma stării de drept a legăturilor de dualism, — este evident, că situația aceasta a poporului maghiar prin încercările, suferințele și pierderile cauzate de incendiul ne mai pomenit al războiului, precum și prin scopurile netănuite ale dușmanilor noștri, cari atentează la viața și existența monarhiei austro-ungare și la desființarea totală a celor două state alcătuitoare, nu a putut îmbrăca o haină mai veselă, mai surâzătoare, mai deamă de invidiat nici până acum.

Cu atât mai tragică însă ni se înfățișază soarta neamului românesc în decursul războiului mondial. Poporul maghiar a avut cel puțin norocul și fericirea de a forma o masă compactă într'un singur stat, al său și independent, și de a-și vedea pe toți fiii săi luptând umăr la umăr pentru aceleași scopuri și pentru aceleași idealuri și astfel lupta și energia sa și roadele impozante ale acestora ies cu mult mai ușor și mai strălucitor în relief în toată splendoarea lor. Singuraticele ramuri ale neamului românesc însă au fost și sunt resfirate în atâtea și atâtea state beligerante și războiul acesta mondial nu a putut să producă barbarii, cruzimi, chinuri și suferințe atât de înfiorătoare, cari să ne prezinte niște colorii mai tragice și mai negre, decum este tabloul acela nu se poate mai dureros, ce ni-l înfățișază lupta nemiloasă și totuși înălțătoare a fraților în contra fraților, a Românilor dintr'o țară în contra Românilor din cealaltă țară. Fiii neamului românesc luptă în șirele armatelor din Austro Ungaria, România, Rusia, Serbia și Bulgaria și pretutindenea cu același eroism și simț de datorită laudat și recunoscut de toți factorii competenți. Luptă împărțiți în două tabere dușmane și pentru scopurile cele mai contrare. Iar în lupta aceasta blăstămată a fraților în contra fraților nu există idealism adevărat, bazat și real, decât în conștiința curată și ferită de influențele streine și asfixiătoare a Românilor din monarhia austro-ungară. Aceștia au constituit singurul ram sănătos al trunchiului neamului românesc, care a știut înțelege cu cea mai perfectă precizie rolul și misiunea istorică a întregului neam românesc ca și interesele adevărate și reale ale tuturor Românilor. Pe cât a fost și este de laudabilă, norocoasă și fericită mintea, inima și atitudinea poporului român din monarhie, tot atât de grea a devenit situația lui în urma trădării, ce a comis-o România nu numai în contra monarhiei aliate austro-ungare și a intereselor Românilor din monarhie, ci și a intereselor mai înalte ale întregului neam românesc. Căci noi Români cinstiți din monarhie trebuie să

spălăm acum cu sângele și vitejia noastră petele murdare, ce le-au lăsat și asupra noastră, cari ne-am înșelat în ei, așa numiți frați de dincolo, precum și acei puțini slabi de înger dintre noi, cari în momentele mari de azi și-au pierdut cumpătul și echilibrul sufletesc. Luptăm deci, sângerăm și ne îndeplinim în gradul cel mai înalt toate datorințele, nu numai pentruca să ștergem orice urmă de bănuială, ce ar putea-o lăsa asupra noastră «gunoiul» celor ce ne-au vândut, — cum i-a fost numit la timpul său Aurel Vlad pe toți cei rădăciți și trecuți în România, — ci și pentrucă suntem convinși, că din capul locului, noi și numai noi am reprezentat interesele adevărate și reale ale întregului neam românesc, și că acum după ce alții «frați» ai noștri, dându-se cu capul de părete, s'au pus în serviciul intereselor străine de neamul românesc, am rămas singuri, cari trebuie să ne încordăm și ultimile puteri pentru salvarea intereselor adevărate ale noastre.

Iată în lumina războiului mondial una lângă alta lupta titanică a poporului maghiar pentru existența și independența sa națională și situația tragică a neamului românesc, în care tocmai Românilor din patrie li s'a rezervat sarcina atât de grea și rolul atât de onorific, de a întrupa prin lupta și vitejia lor idealurile cu adevărat românești și interesele adevărate și reale ale românismului, pe cari trebuie să le apere în contra acelorași dușmani, cari atentează și la viața poporului maghiar.

Acestea sunt cadrele, între cari trebuie așezat actul cel mai nou al mitropolitului *Vasile Mangra*, care împreună cu ceilalți doi episcopi români gr.-or. a prezentat în 14 Septembrie st. n. ministrului de culte, contelui *Albert Apponyi*, memorandumul consistorului mitropolitan, referitor la ordinațiunile cele mai nouă ministeriale, în legătură cu deschiderea cursurilor la preparandiile românești din patrie.

La timpul său deja contele *Stefan Tisza* într'un discurs parlamentar al său, scoțând la iveală vrednicia și purtarea erică și vitează a poporului român din patrie în decursul războiului mondial, a ținut să sublinieze și înfierițe și atitudinea nepatriotică a unei mici părți a inteligenței românești din Ardeal, manifestată cu ocazia invaziei românești și în cursul acesta de idei a găsit cu cale să accentueze, că tocmai în interesul cinstei, reputației și fericirii adevărate a poporului românesc din patrie, statul este dator să ia în viitor astfel de măsuri, — și în prima linie pe teren școlar, — cari vor împedeca de aci înainte dezvoltarea unui astfel de spirit șovăitor ce s'a văzut la cele câteva oi rădăcite. După căderea guvernului *Tisza* noul ministru de culte, contele *Apponyi* în discursul său ținut în ședința din 26 Iunie a parlamentului ungar a făcut în liniamente generale în chestiunea aceasta niște declarațiuni de același înțeles. Trei săptămâni mai târziu, printr'un ordin ministerial datat din 17 Iulie st. n., contele *Albert Apponyi* îi aduce la cunoștință Excelenței Sale, d-lui arhiepiscop și mitropolit *Vasile Mangra*, că cursurile în institutele noastre pedagogice, până la luarea altor dispozițiuni, nu se vor putea deschide. S'a pornit apoi pe tema aceasta mai ales în presa maghiară o discuție vie, în care foile șoviniste ungare au salutat cu cea mai mare bucurie ordinațiunile noului

ministru de instrucție, iar foile mai liberale au desaprobat în modul cel mai categoric spiritul măsurilor nouă ale ministrului de culte. — A urmat în fine succesul strălucit al audienței corpului episcopilor români gr.-or. conduși înaintea Maiestății Sale de Excelența Sa d-nul arhiepiscop și mitropolit *Vasile Mangra* în 20 August st. n. și drept răsunet la acest total succes al bisericii noastre alarma dată de presa maghiară, că audiența aceasta, care nu avușese alt scop, decât să talmăcească și în mod oficios și prin cuvinte sentimentale omagiale cele mai profunde ale bisericii române gr.-or. din patrie față de noul nostru rege, ca reprezentant al tronului și casei domnitoare, ar fi fost folosită de prelații noștri pentru a-și exprima înaintea Maiestății Sale nemulțumirea față cu ordinațiunile respective ale contelui *A. Apponyi*. Ceeace natural nu fusese decât o scornitură, pusă la cale de intrigile anumitor cercuri, cari nu puteau privi cu ochi buni și liniștiți primirea așa de binevoitoare a bisericii noastre din partea craiului și stăpânului nostru. Lucrurile acestea au și fost imediat desmințite în modul cel mai categoric de Excelența Sa, d-nul arhiepiscop și mitropolit *Vasile Mangra*, care a accentuat rostul audienței din 20 August precum și faptul, că ordinațiunile noului ministru de culte vor forma obiect de discuție numai în ședința din 3—4 Septembrie st. n. a consistorului mitropolitan al bisericii noastre.

Ședința plenară din 4 Septembrie a consistorului nostru mitropolitan a însărcinat pe Excelența Sa, d-nul arhiepiscop și mitropolit *Vasile Mangra*, ca împreună cu ceilalți doi episcopi să-i aducă la cunoștință ministrului de culte hotărârea consistorului mitropolitan, printr'un memorandum, în care se precizează punctul de vedere al bisericii noastre față cu măsurile ministrului. Excelența Sa s'a și prezentat împreună cu episcopii *Aradului* și *Caransebeșului* Sâmbătă în 15 Septembrie înaintea contelui *Albert Apponyi* și pe baza hotărârii consistorului mitropolitan a dovedit și prin date și argumente nerăsturnabile, că motivarea ordinațiunii ministeriale nu este întemeiată; a cerut, ca organele statului să exercite cu cea mai mare strictețe, — dar între marginile imparțialității, — dreptul de control asupra institutelor noastre pedagogice, a protestat în contra denumirii profesorilor dela pedagogiile noastre din partea ministerului și a rugat pe d-nul ministru, să facă tot posibilul pentru redeschiderea cât mai grabnică a institutelor noastre pedagogice. S'a pornit apoi o discuție serioasă asupra chestiunilor atinse, la care au luat parte toți cei prezenți: ministrul *Apponyi*, secretarul de stat *Tóth*, mitropolitul *Mangra* și cei doi episcopi. Resultatul a fost că se poate de îmbucurător și a adus succesul deplin al punctului de vedere al bisericii noastre.

Trebuie să înregistrăm cu cea mai mare bucurie lealitatea cea mai desăvârșită a d-lui ministru de instrucție. Argumentele convingătoare ale reprezentanților bisericii noastre au aflat răsunet cald și corăspunzător, ce trebuia să-l deștepte în sufletul înțelegător al unui bărbat de stat, care stă la înălțimea chemării sale. Institutele noastre pedagogice își vor putea începe cursurile nu peste mult.

Iată o nouă rază de lumină în activitatea scurtă și înțeleaptă de arhieru a mitropolitului *Vasile Mangra*.

Purtarea netrebnică a unei părți a inteligenței românești din Ardeal, dovedită cu ocazia aventurii puerile a României, în modul cel mai natural a trebuit să deștepte simțămintele cele mai îndreptățite de amărăciune la compatrioții noștri maghiari, și nu e mirare, dacă în momentele acelea de agitație și iritație o parte însemnată a opiniei publice maghiare din singuraticile cazuri izolate a început să generalizeze și

pierzându-și obiectivitatea cuvenită nu a mai știut să facă distincția necesară între cei vinovați și cei nevinovați, ci a confundat pe cei foarte puțini vinovați cu cei foarte mulți nevinovați. Dacă însă astfel cu durere a trebuit să vedem, cum partea aceasta a opiniei publice maghiare, orbită de primele impresii ale ținutei păcătoase a cătorva preoți români, ar fi fost în stare să facă responsabilă însăși biserica noastră ca instituție și confesiune pentru păcatele cătorva oi rătăcite ale sale, — spre atât mai mare și mai deplină satisfacție și mulțumire sufletească ne-a servit faptul, că factorii responsabili ai statului nostru, instituțiile și organele sale de guvernare și administrare, s'au năzuit să dea dovezile cele mai palpabile de lealitate și corectitate și nu au admis astfel de confuzii și de deplasări. Semnele cele mai evidente ale acestei obiectivități leale și echitabile le-am văzut la timpul său în acordarea unui ajutor de aproape o jumătate de milion de coroane pe seama preoțimii române gr.-or. din patrie din partea comisiei regnicolare de ajutorare pentru durata războiului, precum și în eliberarea și ușurarea situației atâtor preoți internați.

Este aproape într-o analogă chestiune, cu care ne ocupăm astăzi, situația învățătorilor noștri și a raportului dintre aceștia și preparandiile noastre. Intocmai precum în lipsa cunoștinței de cauză și numai sub forța impresiilor sentimentale au putut crede cei neorientați, că tagma preoțească și biserica românească din patrie ar fi putut fi compromise prin atitudinea șovăitoare a cătorva slujitori inconștienți ai acesteia, — tot astfel s'a părut un moment, că astăzi nu numai cercurile fără răspundere, ci și factorii competenți ar putea găsi motive adevărate pentru a aduce în legătură cu institutele noastre de pedagogie ținuta antipatriotică și de înfierat a cătorva învățători români. Mai departe întocmai precum este meritul principal și aproape exclusiv al Excelenței Sale, d-lui arhiepiscop și mitropolit *Vasilie Mangra* de a fi apărut cu cel mai deplin succes și a fi întărit față de orice bănueli cinstea și reputația bisericii și preoțimii noastre, — tot astfel partea leului în rezolvarea spre mulțumirea tuturor a chestiei preparandiilor noastre îi revine tot Excelenței Sale, prin întruparea cea mai perfectă a acelei politice reale, drepte, deschise și neșovăitoare, singur admisibile și justificate într-o toate de evenimentele istorice de azi, care caută să creeze sub toate raporturile armonia indispensabilă între interesele de existență ale neamului românesc și între interesele de consolidare ale statului ungar.

Organele noastre de guvernare în fața experiențelor triste și dureroase referitoare la câțiva învățători dela școalele noastre confesionale, și-au ținut de datorie în interesul nu numai al statului ci și al poporului românesc, să mediteze asupra astorfel de măsuri, cari vor putea împiedica în viitor repetirea obvenirii unor cazuri chiar și numai izolate și sporadice de nepatriotism, cari s'au ivit în decursul războiului acestuia. Și de oarece au fost de credință, că cei câțiva învățători rătăciți și uitați de sine nu au știut sta la înălțimea chemării lor din cauza unei eventuale lipse de o educație patriotică absolut neeșapionabilă, vrând nevrând s'au pus pe punctul de vedere, că în prima linie tocmai preparandiile noastre ar putea fi motivul principal al acestei apariții, deși experiențele din timpul de pace nu lăsa să se deducă, că institutele noastre pedagogice ar fi fost patul cald al propagării unui astfel de spirit antipatriotic. Astfel actualul ministru de instrucție, care și pe vremea coaliției fusese aderentul ideii, că cetățenilor nemaghiari din patrie tocmai prin învățarea mai intensă a limbii maghiare trebuie să li se facă cu puțință validitatea cât mai estinsă a lor în toate funcțiunile și părțile țării, — s'a cugetat la introducerea unor dispozițiuni, cari ar garanta pe deplin pe seama educației învățătorilor noștri un spirit patriotic în cel mai înalt grad. Iar aceasta a crezut deocamdată că o poate ajunge prin exercitarea unei controale mai stricte, prin denumirea directă a unor profesori în preparandiile noastre precum și prin alte eventuale dispoziții, până la luarea definitivă a cărora a socotit de consult să închidă deocamdată institutele noastre pedagogice.

Punctul de plecare al domnului ministru însă era greșit. Institutele noastre de pedagogie în vremea de pace nu numai că nu au lăsat nimic de dorit în îndeplinirea datorințelor lor, ba în cele mai multe cazuri au fost laudate de reprezentanții statului, cari exercitau controla de lipsă. Pe de altă parte o parte însemnată dintre trădătorii de patrie și-au primit educația și cultura lor în școli curate ungurești. Și în fine dacă s'a zis de atâtea ori, că învingerea strălucită a germanilor din 1871 asupra francezilor și drept urmare unirea tuturor principatelor germane în

imperiul puternic de astăzi al împăratului Wilhelm a fost numai și numai opera învățătorilor dela școalele populare ale germanilor, cari au infiltrat în sufletele fiilor poporului german vitejia și ideile, ce le reprezintă unirea întregului popor german într-un singur corp, — atunci să nu se uite că: dacă învățătorimea noastră în vremea de pace ar fi fost propagatoarea unui spirit de eșapionat, atunci bravurile nemaipomenite ale soldaților români pe toate câmpurile de luptă nu ar împodobi paginile cele mai strălucite ale războiului mondial de astăzi: în apărarea patriei în contra dușmanilor cutropitori, fiii poporului românesc din monarhie nu stau cu nimic mai pe jos ca ceilalți fii conștii ai patriei noastre. Deci așa precum istoria a stabilit, că învățătorii germani în epoca dinaintea războiului germano-francez din 1871 stând la înălțimea chemării lor au pregătit învingerea glorioasă a germanilor, — istoriografia imparțială va trebui să facă aceeași constatare și despre învățătorimea noastră. —

Lucrul este clar și totuși situația acestora, cari aveau să ducă la învingerea punctul acesta de vedere, de loc nu a fost ușoară, ba este din cele mai dificile.

Cazurile izolate ale purtării rușinoase a cătorva învățători români sunt fapte incontestabile, indiferent din ce motive s'au întâmplat. Sufletele acestora însă nu au fost otrăvite de nutremântul spiritual, ce l-au primit în preparandiile noastre, ci de educația aceea politică și socială pe care și-au însușit-o sub influența teroristă și despotică a acelor cerberi și demagogi așa numiți naționaliști și a presei acestora, cari își luaseră aerul de a crede, că pot vorbi, lucra și pune lucrurile la cale în numele întregului neam românesc cinstit din patrie. Responsabilitatea morală pentru atitudinea păcătoasă și de înfierat a unei părți disparente a inteligenței noastre și astfel a celor câțiva învățători rătăciți nu o pot avea institutele și instituțiile noastre culturale, ci terorismul, despotismul și intoleranța exponenților și agenților propagatori ai acelei politice nefaste și inficiale, de extremități, care a contribuit în măsură așa de mare și la provocarea catastrofei de azi a României.

Iar propagatoarele ale curentului acestuia politic nu au fost institutele noastre de învățământ. Și dacă organele statului nostru nu ar fi avut încă destule dovezi pentru aceasta, tocmai pentru a li se da în măsura cea mai largă posibilitatea de a se convinge despre realitate, a fost lucrul cel mai cuminț din partea conducătorilor și factorilor noștri competenți faptul, că au cerut cu insistență cea mai strictă controlă posibilă din partea statului. Tocmai prin exercitarea controalei acesteia absolut severe se vor convinge la fața locului, că institutele noastre de învățământ stau la înălțimea chemării, datorinții și misiunii lor și astfel devin superflue orice alte măsuri mai stricte, cari ar fi putut fi contemplate din partea ministrului de culte. — Este evident, că argumentele Excelenței Sale dlui arhiepiscop și mitropolit *Vasilie Mangra*, precum și felul acesta de a tracta chestiunea ajunsă într-un stadiu așa de critic și gingaș nu a putut deștepă în d-l ministru decât cea mai deplină încredere și soluțiunea adusă de d-l ministru, prin care abstea dela aplicarea unor măsuri mai radicale față cu preparandiile noastre și dela închiderea pe un timp a acestora, mulțumindu-se numai cu exercitarea unei controale mai severe, — nu poate decât să satisfacă ambele părți. A manifestă deci năzuința cea mai sinceră de a aduce în consonanță interesele culturale și etnice ale neamului nostru cu interesele mai înalte de consolidare ale statului este singura cale cumințe și admisibilă, pe care se poate feri neamul românesc din patrie și își poate realiza aspirațiunile și toate speranțele sale de bine. Iar calea și politica aceasta este cea mai reală, cea mai norocoasă și astfel singur admisibilă, nu numai pentru-că duce sigur la rezultat, ci și pentru-că eschide orice frecări, și orice simțăminte de amărăciune căutând și introducând cu fiecare ocazie armonia și buna înțelegere, ceace are ca urmare fericită simțământul liniștit, că la clarificarea oricărui chestiuni se va delătura raportul de învingător și învins.

Ce lucru frumos și înțelept este a purta în astfel de mod o luptă leală și bine chibzuită pentru ajungerea unor ideale și cât de periculos și de gustător este a te folosi de apăsările cele mai demagogice, a cădea în extremitățile cele mai fatale, a-ți pierde cumpătul și a da cu săcurea în baltă sub pretext, că vrei să aperi și să reprezenți o cauză cinstită. În tot cazul este cel puțin curios și un tablou lipsit de atribuțiile seriozității să vezi, cum un exponent al acelei politice, al cărei eflux a fost invenirea sufletească a acelor învățători, din cauza cărora era cât pe aci să ni se închidă școlile, cum un reprezentant al unui curent politic așa

de deochiat de tovarășia Goga-Lucaci se ridică în casa țării și voeste să-i dea cu ciomagul în cap contelui Apponyi, amenințându-l, că-l va pune sub acuză publică pentru ordinațiunile sale ministeriale! Cu astfel de argumente și arme, cu o astfel de politică și pe această cale interesele neamului românesc din patrie nu se pot apăra și numai pacoste, rușine și catastrofă se poate aduce pe capul nevinovatului popor, dupăcum aderenții și propagatorii acestei politice în fața ochilor noștri au dus la peire și țara românească. Iată deci cum se poate răsbuna pe pielea unui neam întreg o astfel de politică de extremități, scurtă la vedere, mai ales dacă nu se întemeiază pe niște baze reale și bine răsgândite, ci mai mult pe sprijinul unei demagogii lipsite de seriozitate și moralitate cuvenită, și cât de neprețuită este prevederea politică adâncă și înțeleaptă a acelei direcțiuni politice, al cărei criteriu fundamental este armonizarea intereselor de existență ale poporului românesc din patrie cu condițiile de consolidare ale statului ungar. Iar întruparea cea mai fidelă și mai perfectă a acestei politice fericite, care singură poate salva interesele mai înalte ale întregului neam românesc, este actualul nostru mitropolit, care cu atâtea succes și-a știut impune timbrul personalității și individualității sale asupra tuturor acțiunilor noastre publice în scurtul răstimp al arhipăstoririi sale.

Dacă sunt atât de grele și critice împrejurările, între cari Providința și un ceas bun al sorții noastre a orânduit pe mitropolitul *Vasilie Mangra* să ilustreze tronul lui Șaguna în istoria noastră culturală și politică, cu atât mai strălucitoare ni se înfățișează la tot pasul faptele și activitatea sa. Cum în momentele sgduitoare de prefacere de astăzi șirul neîntrerupt al popoarelor luptă încercându-se în mări fără fund de sânge pentru asigurarea existenței, vieții și avutului lor de până acum, nici misiunea cea mai grea și cea mai ideală a șefului bisericii noastre nu poate fi alta, decât să păstreze nestingherit avutul nostru cultural, agonisit cu atâtea suzoare și, apărând legea fundamentală a bisericii noastre, să ușureze calea pentru continuarea unei dezvoltări culturale sănătoase și trănice pe seama poporului român din patrie. Și cum scurta sa activitate de până acum a înaintat pe calea aceasta tot în semnul succesului dându-ne totdeauna înțeleapta îndrumare necesară pentru viitor putem nutri cele mai îndreptățite speranțe, că arhipăstoria Excelenței Sale va deveni cu adevărat epocală în istoria neamului nostru.

În fine, pentru-că din toate acestea să stabilim încă odată un adevăr vechi, subliniem din nou afirmațiunea, că așa precum episcopatul nostru a dovedit și în cazul acesta, — dacă capii și reprezentanții adevărați și firești ai poporului nostru din patrie, arhieriei noștri vor conduce cu lealitatea, bunăcredința, moderațiunea și tactul cuvenit afacerile și interesele mari ale poporului nostru, nu ne putem aștepta decât la încoronarea cu succes a tuturor acțiunilor lor. Căci este meritul exclusiv al episcopatului nostru de a fi rezolvit și o chestie așa de gingașă ca cea tratată aici spre mulțumirea noastră a tuturor.

C. S.

Planurile antantei.

Ziarul *«Alkotmány»* din Budapesta publică în numărul dela 28 Septembrie, la loc de frunte, în loc de articol de fond, următoarele știri, primite dela corespondentul său din Berna:

«Correspondentul din Londra al ziarului *Secolo* scrie, că în zilele din urmă au decurs pertractări lungi în Paris, Roma, Londra și Washington, între miniștrii de externe ai antantei și ambasadorii Japoniei, în privința evenimentelor din Rusia. Japonia a comunicat antantei, că e *aplecă să sprijinească militărește pe ruși încă înainte de primăvară*. Inginerii americani, trimiși în Rusia, în urma înțelegerii avute cu Japonia, au reorganizat liniile de căi ferate din Siberia, astfel, că acum poate fi transportată cu ajutorul lor o armată mare în Rusia, cu toate cele necesare pentru ea. Guvernele antantei și guvernul american au desbătut în mod minuțios ajutorul oferit de Japonia, *cu toate urmările sale* și au hotărât *se primească fără amănare ofertul japonez*.

În contra planului acestuia singură Rusia pune pedeci, ca parte mai deaproape interesată, probabil fiindcă știe, că ajutorul Japoniei ea are să-l plătească, cu cedare mare de teritoriu. *Secolo* face observarea, că rezistența Rusiei în chestia aceasta va fi sdrobotită și că astfel *în curând se vor afla trupele micado ului* (domnitorul Japoniei) *în fața trupelor puterilor centrale la frontul rusesc*.

Cumcă ce e adevărat din știrea aceasta, deocamdată cu greu se poate ști. Fapt e însă, că antanta vrea să câștige cu orice preț cooperarea Japoniei, ceace înseamnă, sigur, că antanta ori *nu se mai încrede în eficacitatea ajutorului american*, ori *nu mai poate aștepta după acest ajutor*. De aici vine, că antanta încunjură chestia păcii, inventând știri despre nouă oferte de pace».

REVISTĂ POLITICĂ.

Franta. Camera franceză debata asupra provizoriului de budget pe ultimul sfert de an din 1917. Cu prilejul acesta deputatul *Barthe* a propus să se scadă cu 100 de mii de franci pozițiile pentru cheltuelile de călătorie și reprezentație ale prezidentului Poincaré; căci datoria sa, a prezidentului republican, este să facă economii. Armata nu poate privi cu ochi buni la spesele mari împreunate cu drumurile făcute la front. Hainele prefectului sunt de jumătate ca ale unui prefect, jumătate ca ale unui amiral. Franta ține la simplitate și la bunul gust. Propunerea cu toate acestea nu s'a primit. Deputatul *Brison* a făcut, după aceasta, propunerea să se întrebuinteze un credit de zece mii de franci, în scop de a organiza o votare *secretă a poporului în chestiunea păcii și a războiului*. Camera s'a purtat cât se poate de intolerant cu propunerea lui *Brison*, care în sgomotul general n'a putut să-și motiveze ideile și a fost silit să părăsească tribuna. Ședințele camerei franceze se urmează.

Din orașul Bordeaux vine știrea, că în Octomvrie a. c. se va ținea acolo un congres al socialiștilor din Franța. În congresul acesta se va discuta propunerea, ca tratativele de pace să se pornească înainte de începerea campaniei de iarnă ce se apropie.

Rusia. Marea conferință democratică, după amânare de câteva zile, s'a deschis Vineri în sala Teatrului dramatic dela Petrograd. De față sunt 1200 de deputați. Președinte este Ceidze. Vorbirea lui *Kerenski* expune întâmplările revoltei lui *Cornilov* și cere ca democrația să sprijinească din toate puterile guvernul provizor în interesul republicii rusești; altfel cauza revoluției este pierdută. Noul ministru de război, *Verhovski*, pretinde continuarea operațiunilor pe câmpurile de luptă. Maximaliștii au desaprobă mai multe locuri din cuvântările oratorilor. Ședința a durat până la miezul nopții. În ziua următoare, alaltăieri Sâmbătă, grupurile politice au ținut ședințe cu excluderea publicității.

Germania. Așa numita *comisiune principală* a camerei imperiale germane s'a întrunit Vineri, în 28 Septembrie, într-o ședință, la care erau prezenți numeroși deputați și o mare parte a membrilor guvernului. Se așteptau importante declarațiuni cu raport la *chestiunea păcii*. Cancelarul *Michaelis* a comunicat îndată la începutul ședinței, că guvernul german, în ceea ce privește *Belgia*, își păstrează mână liberă; răspunsul dat la nota papală nu putea să contină declarații pozitive și amănunțite, deoarece conducătorii politicii germane nu voiesc să fie legați prin *declarații unilaterale*. Concesiile germane ar fi explicate în tabera dușmană ca semne de slăbiciune, și ar lungi războiul.

Secretarul de stat dela externe, *Kühlmann*, a făcut bună impresie cu unele părți ale vorbirii sale. A scos la iveală în cuvinte călduroase acțiunea de pace a Vaticanului, zicând că a sosit prilejul de a se pune capăt vărsării de sânge și a începe recădirea Europei: dușmanii noștri n'au decât să voiască lucrul acesta.

Ziarele din stânga, comentând vorbirile rostite în comisiunea princi-

pală, susțin că toate lucrurile acestea se puteau spune în *ședința publică a camerei imperiale*, și nu în ședințele secrete ale comisiei pomenite.

Acțiunea de pace. După un comunicat dat de *Agenzia Centrale*, papa Benedict XV, a declarat unui prelat, că răspunsurile puterilor centrale, cu deosebire al Austro-Ungariei, îndreptățește speranța de pace. Vaticanul așteaptă acum să răspundă și statele înțelegerii, fie și numai pentru a respinge discuțiile începute. În acest caz, de sine înțelese n'are să mai fie vorba de o nouă notă papală. Vaticanul, cu toate acestea, va întreprinde alți pași diplomatici, în scop de a crea o bază oarecare a tratatelor.

Regele *Ferdinand* al Bulgariei a trimis papei răspuns în chestiunea inițiativei de pace. Nota bulgară se asemănă în cuprins cu răspunsurile date de Austro-Ungaria și Germania.

Convocare.

Adunarea generală ordinară a Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur. în senzul dispozițiilor Statutelor Reuniunii § 18, o declarăm de convocată, pe Duminică 1/14 Octombrie a. c. la orele 2 p. m. în localul școlii de fetițe din Abrud, al Reuniunii.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raportul comitetului, raportul casarului, prezentarea rațiociniului și a proiectului de budget.
3. Alegerea comisiei pentru cenzurarea rațiociniului și a rapoartelor; alegerea comisiei pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor dela membri.
4. Raportul comisiunilor esmise.
5. Alegerea comitetului, pe restul perioadelor de 3 ani încă neexpirat.
6. Eventuale propuneri.
7. Alegerea comisiei pentru verificarea procesului verbal și încheierea adunării.

Membrii, toți amicii și binevoitorii acestei Reuniuni sunt rugați și pe această cale a participa la adunarea convocată.

Din ședința, comit. Reun. femeilor române, ținută în Abrud (Abrudbánya) în 8/21 Sept. 1917.

Sabina Dr. Borsa, Iosif Gomboș,
prezidentă. secretar.

Războiul.

28 Septembrie n.

La frontul răsăritean, dela marea ostică până la marea neagră n'a fost eveniment mai însemnat, decât pe unele locuri foc reciproc de artilerie. În Macedonia ciocniri între trupe de recunoaștere și la Monastir foc viu de artilerie. La frontul italian activitate mai mare a fost numai în Tirol, pe unele locuri.

Frontul dela *vest*. Cu începerea dela amiază luptele au devenit earăși vehemente în Flandria. Spre seară englezii, după un puternic foc concentric, au trecut la atac. Germanii i-au respins. Și pe celelalte locuri în Flandria focul a fost din când în când foarte viu. Unde operează armata moștenitorului de tron german, numai spre seară s'a deschis focul mai vehement, căci peste zi a fost negură și ploaie. La Verdun foc și lupte de artilerie.

29 Septembrie n.

Frontul dela *vest*. În Flandria focul de artilerie a fost de putere schimbăcioasă. Spre seară s'a prefăcut în foc concentric, după care au urmat atacuri locale, respinse de germani. Englezii au pierdut o poziție, ocupată nu de mult. La frontul armatei clironomului german foc de artilerie, potențat în cursul nopții. Într'un loc trupe germane au intrat în poziții franceze. Londra a fost de nou bombardată de aviatori germani.

Frontul dela *ost*. Activitatea artileriei a fost când mai redusă, când mai vie, pe la Luck și Zbrut. Detașamente rusești, cari au trecut cu lupte rău Siret și Dunărea, pe la Sfântul Gheorghe, au fost silite prin contra ofensivă să se retragă. În Macedonia și Albania situația e neschimbată.

Frontul italian. Pe coasta nordică a muntelui San Gabriele activitatea războinică s'a potențat în mod însemnat. La

Chise atacurile italienilor le-au respins trupele noastre de recunoaștere. Ca răspuns la bombe aruncate de aviatori italieni asupra orașului Lussinpicolo, în 18 Septembrie noaptea, aviatorii noștri au aruncat bombe în 27 Septembrie noaptea asupra stabilimentului de aeroplane italian din Iesi. Aviatorii noștri au avut succes deservit. Inimicii au aruncat bombe asupra orașului Parenzo, asupra portului de mare Pola și asupra unui lazaret, dar fără succes.

30 Septembrie n.

La frontul dela *ost* și în Albania situația e neschimbată. În Macedonia, între Ochrida și Cerna, focul e mai viu decât mai nainte. Frontul italian. Platoul dela Bainsizza-Duhulsfânt și muntele San Gabriele au fost eri earăș arenă de lupte înversurate. Italienii nu au putut niciunde străbăta.

Frontul dela *vest*. Activitatea a fost mai redusă la armata principelui de coroană Rupprecht, din cauza negurei. Spre seară s'a desvoltat însă un foc puternic. Trupele engleze le-au respins germanii pe mai multe locuri. La Verdun activitate mai moderată. Aviatorii germani au aruncat de nou bombe asupra mai multor întocmiri din Londra, cu bun succes. Toate aeroplanele germane s'au reîntors nevătămate.

NOUTĂȚI.

Caz de moarte. Cu adânci regrete dăm știrea, că venerabila matronă, văduva *Maria Mocsonyi de Foen*, soția decedatului *Zeno de Mocsonyi* și mama domnului *Antoni Mocsonyi de Foen*, a decedat Vineri la orele 2 d. a. pe moșia dela Bulci, în etate de 81 ani și a fost înmormântată Duminică d. a. cu mare solemnitate, în biserica din Bulci, al cărei patron e familia Mocsonyi de Foen. Trimitem îndureratei familii sincere condolențe.

Director nou seminarial. Preacuvioșia Sa, protosincolul *Dr. Iosif I. Olariu*, director seminarial, s'a mutat din Caransebeș, la Arad, în aceeași calitate, iar cu conducerea institutului teologic și pedagogic din Caransebeș a fost încredințat, ca director interimar, până la alte dispozițiuni, P. C. Sa, protosincolul *Dr. Iosif Traian Badescu*.

Medalia de aur și de argint pentru vitejie pe seama ofițerilor. Maiestatea Sa Monarhul a hotărât ca medalia de aur și de argint pentru vitejie, clasa I, să se poată acorda și ofițerilor în cazul unei fapte eroice personale, care n'a fost distinsă prin acordarea altor decorațiuni. Adaosele obișnuite la medalia de vitejie nu se dau ofițerilor.

Femei la facultatea juridică. În ședința corpului profesoral, dela facultatea juridică a universității din Budapesta, s'a decis ca la facultatea aceasta să se admită de aici înainte și femeile. Hotărârea, adusă în unanimitate, s'a înaintat ministrului de culte spre aprobare. Nu mai este îndoială, că în curând are să se împlinească o veche dorință a sexului feminin de a i se deschide o nouă carieră, de importanță extraordinară în chestiunea socială a țării noastre.

Înșelătorie pedepsită. Se anunță din Timișoara: Emil *Hochfelder* era în anul trecut conducătorul unei societăți pe acții pentru industria de lemn dela Armeniș, lângă Caransebeș. Cu ocazia invaziunii din România, mai mulți lucrători dela această societate industrială au fost chemați la armă; dar, după două luni, la cererea societății, lucrătorii au primit concedii să plece acasă. Soția lui Savu *Stoichescu* s'a rugat de *Hochfelder*, să mijlocească liberarea bărbatului ei. Cu toate că *Hochfelder* știa despre concediul primit de *Stoichescu*, a zis soției acestuia, că dacă îi dă o mie de coroane, va mijloci venirea acasă a bărbatului. Suma cerută i s'a dat. După ce Savu *Stoichescu* s'a întors dela oaste, lucrul a ieșit la iveală. Tribunalul din Caransebeș a pedepsit pe Emil *Hochfelder* cu temniță de un an și jumătate, amendă de 1500 coroane și pierdere de oficiu pe 5 ani. Sentința e aprobată acum de tabla reg. dela Timișoara.

Sfârșitul procesului. Marele proces criminal dela Petrograd, pornit împotriva fostului ministru de război *Suhomlinov*, s'a terminat cu osândirea acuzatului. Unul dintre fruntașii ruși, cari au grăbit războiul cu atâta ușorătate, fără ca armata țării să aibe organizarea necesară, ministrul *Suhomlinov* este pedepsit prin sen-

tința tribunalului la temniță pe viață. Vina sa este: trădare de țară, abuz de încredere și înșelătorie. *Suhomlinov* nu s'a putut apăra cu altceva, decât că în ministeriul său a găsit stări demoralizate și o sistemă de multă vreme putredă, pe care n'a avut putința s'o schimbe spre bine.

Regimentul Macabeilor. Lordul Derby, ministrul englez de război, a primit zilele acestea o deputație evreească, alcătuită din 14 membri, civili și militari, care și-a exprimat dorința de-a înființa, pe temeiul vechilor tradiții biblice, un regiment evreesc în armata engleză. Regimentul ar purta numele de «*Macabeii*», ear limba și caracterul său ar fi cu desăvârșire evreiesc. Lordul Derby n'a avut nimic de excepționat împotriva limbii evreiești în viitorul regiment al Macabeilor; dar în celelalte puncte soldații Macabei vor avea să se supună regulilor obișnuite ale armatei, susținute de Anglia.

Apeductul sibian. În urma secetei și a lipsei de apă, se aduce la cunoștință, că apeductul orașului nostru rămâne închis începând dela 10 ore seara până la 5 dimineața.

Castanele sălbatice de pe promenările și parcurile Sibiiului sânt vândute erarului militar din partea reuniunii de înfrumetare a orașului. Culegerea acestor castane, din parcuri și promenări, este oprită.

Cenzură generală în Franța. *Frankfurter Zeitung* afă, că prim-ministrul Poincaré a ordonat introducerea cenzurei generale pentru presă. Cenzurarea este încredințată unui ofițer superior.

Camera provincială finlandeză. Pe lângă tot manifestul din 3 Iulie a. c., prin care guvernul provizor rusesc disolvase camera Finlandei, prezidentul acestei camere a publicat convocarea ei pe ziua de 28 Septembrie a. c., pentru motivul că sânt la ordinea zilei proiecte urgente de natură financiară și economică.

Ținuți în arest. Din Petrograd se anunță: Fostul comandant suprem Cornilov împreună cu alți generali și ofițeri, cari sânt părtași la revolta militară, au fost duși noaptea cu tren special la Bihov, lângă Mohilev, unde au să rămână arestați până la pertratarea procesului.

Disolvat. Batalionul rus femeesc al morții, cum scrie *Ruscoe Volia*, s'a descompus într'un mod puțin glorios. Femeile s'au luat la bătaie între sine. Conducătoarea batalionului, doamna *Oscatieva*, era să fie omorâtă de subalternele sale. O trupă de soldați a trebuit să intervină pentru a restabili ordinea. Batalionul feminin s'a declarat disolvat; 250 de femei sunt trimise la front, celelalte acasă.

Străinii din orașele scandinave. Cele trei capitale din Scandinavia, adică Stockholm, Cristiania și Copenhaga, au hotărât expulzarea străinilor. Motivul acestei hotărâri este lipsa mare a locuințelor în orașele pomenite. Clădiri nouă nu se pot ridica, de oarece din cauza stărilor excepționale materialele de zidit sunt puține și grozav de scumpe.

Cucuruzul și rechiziționarea. Monitorul oficial din 19 Sept. a. c. conține ordonanța guvernului cu privire la rechiziționarea recoltei de cucuruz din anul curent. Producătorul poate să păstreze din cucuruzul său cantitatea trebuincioasă casei sale și economiei. Cantitatea o hotărăște ministrul de agricultură cu prezidentul oficiului pentru alimentarea publică. Restul de cucuruz trebuie cedat *Societății pe acții pentru produse de război*. Transportarea de cucuruz, sau de făină și țărâțe de cucuruz, se face numai cu certificat de transport. Neproducătorii pot să și cumpere cucuruzul trebuincios deadreptul dela producător pe temeiul unui certificat dela primărie sau dela prim-petore, dar numai până la 31 Oct. n. a. c. Cu raport la îngrășatul porcilor cu cucuruz, se va da ordonanță deosebită. Întrebuințarea cucuruzului în scopuri de industrie este oprită. Prețurile maxime pentru cucuruz se schimbă după luni. Și anume: În Sept. și Oct. 42'50, în Noiembrie 43 cor. Dec., 43'50, Ian. 44, Febr. 44'50, Martie 45, April 45'58, în Mai și mai târziu 46 cor. pentru cucuruzul *sfârmit*. Pentru cucuruzul cu tulu și pentru specialități sânt alte prețuri maxime. Tulei de cucuruz se vând: în Ianuarie cu 8 cor., în Febr. 8'50, în Martie 9 cor., în April 9'50, în Mai și după aceea cu 10 coroane.

Sanatorul pentru tuberculoși. În scopul înființării unui sanatoriu pentru tuberculoși, au mai intrat la cassa de asigurare a muncitorilor din cercul sibian sumele următoare: Dela oficiul comunal din Cîsnădie 250. Usina de electricitate 200. Mersinget Lessel 100. Fabrica de celuloze, Turda 100. Neumann et Gen. 100. G. D. 50. A. G. Neuschloss 50. Leopold Neumann 50. R. I. Sommerburger 50. Carol Albrecht 50. Iohann Weindel 50. Dr. Rudolf Brandsch 50. Comuna Șugag 48'60. Iohann Wöner 10. Albert Klingenspohr 10. Reuniunea de consum, Petrifaleu 10. N. S. Nádasy 20. Andreas Scheel 5. Rudolf Rössler 10. G. A. Seraphin 10. Emil Vintilă 6. Teodor Cora 5. Nicolae Marcu 3. Elsa Kreher 2. Fridrich Keul 20. Guido Kovács 30. Emil Zillich 5. Anton Pusch 5. Iohann Kovács 5. Andreas Paksa 6. Ludvig Israel 5. Iosef Zimmermann 20. Comuna Rod 22. Hermina Zoppelt 5. Georg Ucenic 8. Sattler 10. Iuliu Zintz 10. Iohann Kwanka 10. Carol Hemper și fiul 10. Iohann Schuller 10. Francisc Szalay 30. Mihail Hartmann 10. Petru Mihăilă 10. Nicolae Rachitan 2. Frideric Baumann 20. I. C. Kisch 3. Demet. Banciu, Săliște 10. Isidor Gridean 5. Luise Knopp 10. Hermann Horth 2 coroane. Le exprimă tuturor mulțumită: *Direcțiunea.*

Puterea visului. Un invalid militar, cu numele Ștefan Rint, — scriu ziarele berlineze, — a fost lovit de o granată, în 1915, pe frontul apusean. De spaimă și-a pierdut graiul și auzul cu desăvârșire. Surdo-mutul invalid, adus în spital, s'a speriat în vis într'una din nopțile săptămânii trecute, și deodată a început, — după trecere de doi ani, — să vorbească limpede, ca pe vremea când era sănătos. Povestește, că a avut un vis înfrorător, și cuprins de groază s'a deșteptat tremurând din tot trupul, și deodată din pieptul său au izbucnit strigăte răspicate.

Contribuiri la orfelinat.

Prin ordinul din 12/25 August 1917, Nr 5773 Epitr. Preaven. Consistor arhiepiscopozan a dispus, ca în sărbătoarea «*Înălțării sfintei Cruci*», în 14 Septembrie c., să se poarte în bisericile din arhiepiscopoză un *disc în favorul orfelinatului*.

În comuna *Porcești*, în urma referințelor locale, acest disc s'a purtat în biserică în decursul liturgiei în sărbătoarea «*Nașterii Născătoarei de Dumnezeu*», în 8 Septembrie c. Încă în Duminică precedentă prin o vorbire potrivită din partea dlui profesor Timotei Popovici, care de prezent face serviciu de preot administrator în această comună, a fost atrasă atențiunea credincioșilor asupra necesității înfăptuirii și desvoltării acestei instituții umanitare, menită a adăposti și crește mai ales pe mulți orfani ai eroilor neamului nostru, care și-au dat viața pentru apărarea patriei în decursul înfricoșatului război de acum. Iar în sărbătoarea «*Nașterii Născătoarei de Dumnezeu*», citind circularul Preavenatului Consistor în biserică plină de credincioși înainte de pornirea discului, a făcut din nou apel la sentimentul de jertfă al credincioșilor. Rezultatul discului a dat suma frumoasă de *161 cor 40 fil.*, care s'a și administrat cassei arhiepiscopozane în 12/25 Sept.

Fiindcă cei mai mulți dintre credincioși au dat *câte 1—20 cor.* credem că este potrivit a-i aminti cu numele spre a servi ca prilej de îndemn și pentru alții.

Au contribuit *câte 20 cor.* Andrei Ardelean; *câte 10 cor.* Timotei Popovici, Matei Buta și Ananie Morar; *câte 4 cor.* Achim Crăciun și Nic. Posa Pascu; *câte 3 cor.* Laurențiu Platoș și Ana Stoisor; *câte 2 cor.* Ilie Dragomir, Ștefan Costeiu, Ioan Stoisor, Ana Filip, Vasile Lazar, Ioan Denesiu, Iosif Stoisor, Ana Simon, Maria Contora, Ioan Dragomir, Toma Ritivoiu, Ioan Hoandă, Iosif Cioca, Avram Dragomir, Marcu Istrate, Ana Pascu, Zaharie Posa, Simeon Gălea, Nic. Laslea, Nic. Grama, Vas. Sarchiz, Ioan Ghizeșan, și Teodor Ritivoiu; *câte 1 cor.* Ioan Brăduiu, Ananie Morar (Nr. 398), Ioana Radu, Ana Istrate, Ana Seliștean, Vas. Gălea, Nic. Simon, Maria Cărpenean, Toma Costeiu, Ana Simon, Vas. Posa, Simeon Grama, Nic. Olariu, Floarea Simon, Anca Andrei, Achim Contora, Ioan Ritivoiu, Paraschiva Simon, Ilie Buta, Ștefan Costeiu, (Nr. 376), Vas. Stoisor, Istrate Purece, Ioan Gălea, Toma Gălea, Ioan Mujaț, Maria Crăciun, Iuliana Morariu, Marta Soimu, Ana Gălea, Vasile Costeiu, Ilie Buta, Achim Filip, Nic. Sarchiz, Ana Costeiu, Nic. Purece, Ioan Costeiu, Maria Contora, Ioan Gălea, Iordan Buta, Pavel Seliștean, Toma Ureche, Anghel Veștemian, Vasile Sarchiz, și Maria Costeiu. X

Nr. 208/1917.

(185) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea catedrelor vacante la școalele centrale române gr.-or. din Brașov se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

a) La gimnasiu

sunt libere următoarele catedre:

1. Religione.
2. Română-Maghiară.
3. Maghiară-Germană.
4. Română-Germană.
5. Istorie-Latină.
6. Istoria naturală-Geografie.
7. Matematică-Fizică.
8. Franceză-Germană.

La catedrele de limbi se admite și altă combinațiune.

b) La școala comercială.

1. Istorie-Geografie-Română.
2. Matematică-Aritmetică comercială-Fizică.

c) La școala primară

sunt vacante două posturi de învățători.

Concurenții vor înainta petițiile la Eforia școlară însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botez, care să dovedească, că și de prezent sunt români de religia greco-orientală.

2. Atestat de moralitate și conduită politică.

3. Certificat medical, că sunt deplin sănătoși.

4. Revers, că se vor supune întru toate legilor și dispozițiilor forurilor noastre bisericești și școlare și regulamentelor în vigoare prezente și viitoare și se obligă a propune la oricare școală de sub administrațiunea Eforiei.

Profesorul de religie va fi obligat a propune până la 20 de ore pe săptămână, a îngriji de exhortarea elevilor și a-i instrui eventual și în cântările bisericești, iar înainte de a fi definitivat e dator să intre în tagma preoțească.

5. La concursul de religie se va înainta absolutoriul teologic și certificat de cvalificațiune preoțească, precum și alte documente de cvalificațiune superioară, preferiți fiind concurenții cu studii academice și cu merite deosebite.

6. La concursurile de profesori gimnaziali vor alătura diploma de profesor cerută de Art. de lege XXX. din 1883, sau cel puțin certificat despre examenul fundamental.

7. La concursul pentru școala comercială se va alătura certificat de cvalificațiune, conform regulamentului ministerial emis cu ordinul Nr. 44001 din 20 August 1895 sau altă cvalificațiune corăspunzătoare.

8. La posturile de învățători concurenții vor documenta cvalificațiunea cu diploma de învățători și cu alte documente recomandatoare.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru profesori 2400 cor. salar fundamental, adausuri cvincvenale de câte 200 cor. și indemnizare de cvartir după normele statului, dela care va mai primi și întregire de salar corăspunzătoare și la timpul său pensiune.

Învățătorii sunt salariați conform art. de lege XVI. din 1913 și au drept la pensiune dela stat.

Remunerațiunea profesorilor și învățătorilor suplinitori se hotărăște special din caz în caz.

Eventuale dorințe ale concurenților pot fi luate în considerare numai dacă sunt arătate în petițiunea de concurs.

Brașov, din ședința Eforiei școalelor centrale române gr.-or. din Brassó-Brașov, ținută la 5/18 Septemvrie 1917.

Dr. Eugeniu Meșianu, Arseniu Vlaicu,
v.-prezident. secretar.

In atențiunea economilor!

Aduc la cunoștința onoraților economi că, după ce în lipsa de benzină treieratul în multe locuri a întârziat, subsemnatul sunt gata să primesc asupra mea însărcinarea de a executa cu mașina mea de treierat (cu putere de 4 cai) atât îmblătitul de grâu, cât și presatul (tescutil) de paie sau de fân.

Vézi Béla

2—2 (186) Sibiu-Nagyszeben, Burgergasse 17.

Nr. 245/917

(181) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III Brădățel cu filiile Runcșor și Vica, din protopresbiteratul Iliei, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, și sunt poftiți, — pe lângă prealabila încunoștiințare a subsemnatului — a se prezenta în comună la sf. biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Ilia-murășană, la 27 Iulie 1917.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Ilia în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopresb., adm. ppresb.

Nr. 267/917

(182) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III Bârcea-mică, tractul Deva, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă, cu restricția §-lui 26 din Regulamentul parohial.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis; reflectanții să se prezinte în parohie, conform Regulamentului, pentru a face cunoștința poporului.

Deva, la 31 August 1917.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

Nr. 388/1917.

(184) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător în comuna Valea-Dosului, tractul protopresbiteral Abrud, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Salarul împreunat cu acest post este: 800 cor. din repartitie, iar restul pe baza documentelor alesului învățător, se va cere ajutor dela stat și întru cât statul nu ar întregi salarul, învățătorul nu este în drept a pretinde dela comuna bisericească mai mult ca cele 800 coroane.

Relut de grădină 20 coroane și pentru cvartir se va îngriji comuna bisericească.

Alesul învățător, pe lângă providerea instrucțiunei în școală, e dator să instrueze copiii în cântările bisericești și a-i conduce în Dumineci și sărbători la sf. biserică și a cânta împreună cu ei sf. liturgie.

Cererile de concurs provăzute cu documentele prescise să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul arătat.

Abrud, 7 Septemvrie 1917.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu,
protopresbiter.

S'a pierdut de 8 zile

O bivoliță

de 10 ani, cine știe de ea este rugat a încunoștiința pe d-l Nicolae Coman din comuna Cornățel Nr. 95. (Hortobágyfalva).

(183) 3—3

Anunț.

Advocatul Dr. Șerban anunță, că cu ziua de 15 Octomvrie st. n. își reia din nou praxa de avocat în Făgăraș. Totodată caută un candidat de avocat, eventual un jude în pensiune, sau chiar și un scriitor, care are deprindere în afacerile advocațiale. A se adresa de urgență în Făgăraș. 2—5 (187)

Nr. 205/1917.

(188) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III din Măeruș, protopopiatul Brașov, pe baza rezoluțiunei consistoriale dela 4 Iulie 1917 Nr. 3892 Bis. se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Concurenții să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescise la subscrisul oficiu în termenul arătat, și să se prezinte în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică, cu prealabila încunoștiințare a subscrisului, spre a oficia, a cânta, sau a predica.

Brașov, în 20 Iulie 1917.

Oficiul protopopesc român gr.-or. al tractului Brașov, în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Sfetea,
admin. protop.

A apărut în editura comisiunei administrative a tipografiei arhidiecezane:

B. Ruiz Amado:

Secretul succesului

convorbiri teoretice și practice cu tinerii de 15—20 ani, traducere de Vasile Stan, profesor la seminarul „Andreian”. Cuprinsul: Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Periodul fatal. Planul de luptă. Nu fumezi? Încă o țigaretă...? Păhărelele de beutură. Vorbele obscene. Steagul celor șapte voinici. Timpul e aur. Lectura. Jocurile. Sportul. Prietini. Ca-valorism și Donchișotism. Viermele neadormit. Orientări. O putere... Nobletea adevărată. Inclinațiile și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor de-moșteniți. O obiecțiune și o părere. Chemarea dumnezeiască. Munca. Împărțirea timpului. Statornicia. Împărțește ca să învingeri. Puterea de sus Adaus: Sfaturile unui părinte către fiul său.

După cum se vede din acest cuprins bogat, **Secretul succesului** e o contribuție însemnată la literatura noastră pentru tineret, astăzi destul de săracă.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu**, exemplarul broșat (280 pagini format 8°) cu 220 coroane.

Revânzătorilor se dă un rabat de 20%.

Anunț.

S'a redus prețurile cărților:

1. Arhiepiscopul și metropolitul Andreiu baron de Șaguna, de N. Popea, arhim. și vicar arhiepiscopesc, dela 5 cor. la 2 cor.

2. Memorialul arhiepiscopului și metropolitului Andreiu baron de Șaguna, sau luptele naționale politice ale românilor 1846-1873, de N. Popea, arhim., vic. arhiep. Tomul I. dela 2 cor. 60 fil. la 2 cor.

3. Înmormântările unui trecător. Crâmpeie din sbuciumările dela noi, de O. Goga, dela 3 cor. la 1 cor. 50 fil.

4. Desvoltarea primatului papal și influința lui asupra creștinătății. Cercetări istorice, de S. Popescu, dela 1 cor. 25 fil. la 50 fil.

Librăria arhidiecezană.

A apărut

în editura comisiunei administrative a tipografiei arhidiecezane

Psaltirea bogată

tipărită în zilele Preainălțatului împărat și rege Francisc Iosif I, sub îngrijirea și binecuvântarea Înalt Preasfințitului Domn Ioan Meșianu, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și mitropolit al românilor de religione gr.-or. din Ungaria și Transilvania, cavaler al ordinului Francisc Iosif clasa I și al coroanei de fer clasa II. Proprietar al crucei pentru merite, membru în casa magnaților etc. etc.

Se află în depozit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană** și se vinde legată frumos în piele roșie, fără copcii și ornament aurit, la mijloc cu sfânta cruce, cu 20 cor. scumpindu-se pielea, legată în pânză neagră și la mijloc imprimat o cruce, cu 15 cor. Revânzătorilor se dă rabat 10%. Tipar frumos cu litere latine, de calitate primă, și hârtie fină și trainică.

„Biblioteca Șaguna“

Redactată de Dr. I. Lupaș, Săliște.

Nr. 16—36.

Mângăiați poporul!**Cuvântări bisericești**

de

Dr. Ioan Lupaș

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu-Nagyszeben.

Prețul unui exemplar: Broșat cor. 2:50, legat cor. 3—, porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană** din Nagyszeben—Sibiu :

Tipicul bisericii ortodoxe

intocmit pentru trebuințele preoților ro-

mâni și ale elevilor seminarioali

de

Aurel Popoviciu,

duhovnic-econom seminarial, instructor de cântări bisericești și de tipic.

Aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan prin decisiul din 21/VI 1916. Nr. 7238 B.

Se vinde numai legat cu 5 Cor. plus 50 fil. porto, recomandat.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**:

Conlucrarea omului cu Dumnezeu.**Predici**

de

Mihai Păcășian,

protopresbiter

și alți preoți din ppresbiteratul B.-Comloșului.

Prețul 3 cor., plus 12 fil. porto.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană**:

Despre caritatea creștinească.**Trei predici**

de

Abatele Metodi Zavoral.

Prețul: 30 fileri plus 10 fileri porto. Se vinde pentru scopuri culturale-filantropice.